Seborea a jej liečba

Zverejnené: 10. mája 2022 | Autor: Mgr. Hana Neuschlová

Seborea alebo seboroická dermatitída sa považuje za **chronickú formu ekzému**. Prejavuje sa ako červená suchá šupinatá svrbiaca koža **na pokožke hlavy a iných častiach tela**. Objavuje sa na tele v oblastiach, **kde je veľa mazových žliaz** (horná časť chrbta, nos a pokožka hlavy).

Seboroická dermatitída **nie je nákazlivá** a nie je formou alergie, hoci niektoré alergie môžu mať podobné príznaky.

Patogenéza

Seboroická dermatitída môže postihnúť ľudí **v akomkoľvek veku**. Najčastejšie sa vyskytuje **u dojčiat a dospelých vo veku 30 – 60 rokov**. Vyskytuje sa **častejšie u mužov** ako u žien.

U dojčiat sa seborea zvyčajne vylieči sama do veku 6 – 12 mesiacov (po tomto období nemá tendenciu vracať sa). U dospelých však má seboroická dermatitída zvyčajne charakter vzplanutia a vymiznutia, ktorý môže trvať

roky.

Príčiny vzniku

Príčina seboroickej dermatitídy **nie je úplne objasnená**, no jej pravdepodobná príčina je **zápalová reakcia** na nadbytok kvasiniek *Malassezia*.

Malassezia je organizmus, ktorý bežne žije na povrchu kože. Ak však dôjde k jeho premnoženiu, imunitný systém na neho začne reagovať prehnane, čo vedie k zápalovej reakcii a následným kožným zmenám.

Medzi iné **možné príčiny vzniku** patria:

- zvýšená hladina androgénov,
- zvýšená hladina kožných lipidov,
- zápalová reakcia,
- rodinná anamnéza.

Niektoré zdravotné stavy môžu u ľudí zvýšiť riziko vzniku seboroickej dermatitídy, vrátane **psoriázy, akné, rosacey, HIV**, po transplantácii orgánov, **pri Parkinsonovej chorobe, epilepsii**, Downovom syndróme, **alkoholizme**, depresii, poruchách príjmu potravy a po prekonaní mŕtvice alebo srdcového infarktu.

Bežné spúšťače seboroickej dermatitídy

Medzi najčastejšie príčiny, ktoré môžu spustiť seboreu patria:

- mastná pleť,
- stres a nedostatok spánku,
- hormonálne zmeny,
- choroby,
- chladné a suché počasie,
- niektoré lieky (napr. psoralén, interferón a lítium),
- silné čistiace prostriedky, rozpúšťadlá, chemikálie a mydlá.

Aké sú príznaky seboroickej dermatitídy?

U dojčiat sa najčastejšie vyskytuje forma seboroickej dermatitídy, ktorá sa objaví **na pokožke hlavy ako šupinaté mastné škvrny, ktoré nesvrbia**. Môže sa u nich vyvinúť seboroická dermatitída aj na zadočku, kde si ju možno pomýliť s plienkovou vyrážkou (forma kontaktnej dermatitídy).

U dospievajúcich a dospelých sa seboroická dermatitída tvorí **hlavne v miestach, kde je pokožka mastnejšia**. Okrem dermatitídy na pokožke hlavy sa môže objaviť **začervenanie, opuch a mastné šupiny po stranách nosa, v obočí a jeho okolí**, v strednej časti hrudníka, hornej časti chrbta, v podpazuší a v oblasti slabín.

Príznaky

Medzi typické symptómy patria:

- červené škvrny alebo mastné šupiny (biele alebo žltkasté) na koži,

- šupiny na pokožke hlavy,
- blefaritída: šupinaté červené okraje viečok,
- šupinaté škvrny na línii vlasov a na prednej časti hrudníka,
- kombinovaná mastná a suchá pokožka strednej časti tváre,
- vyrážka v podpazuší, pod prsiami, v záhyboch slabín a genitálnych záhyboch,
- objavenie sa najmä počas chladných období (zlepšenie v lete po vystavení sa slnku).

Diagnostika

Seboroická dermatitída sa ľahko diagnostikuje podľa jej klinického vzhľadu a správania. Biopsia kože môže byť užitočná, ale je zriedka indikovaná.

Správna diagnóza si vyžaduje starostlivé posúdenie dermatológom.

Liečba

Seboroická dermatitída je celoživotné relaps-remitujúce ochorenie. U dospievajúcich a dospelých zvyčajne nevymizne bez liečby. **Typ liečby závisí od oblasti tela, ktorá je postihnutá a od závažnosti stavu pacienta**.

Na odstránenie zrohovatenej pokožky je možné v prípade potreby použiť **keratolytiká** (kyselina salicylová, močovina).

Pri premnožení *malassezie* sa aplikujú **lokálne antimykotiká** (ketokonazol alebo ciklopiroxolamín). Niektoré kmene *malassezia* sú odolné voči azolovým antimykotikám. Vtedy sa používa napríklad **pyrition zinočnatý**.

Na zníženie zápalu pri akútnom relapse sa aplikujú mierne lokálne kortikosteroidy (napríklad betametazón, fluocinolón) počas doby 1 – 3 týždňov. Ako alternatíva kortikoidov pri opakovaných relapsoch sa predpisujú lokálne **inhibítory kalcineurínu** (pimekrolimový krém, takrolimová masť), pretože majú menej nežiaducich účinkov na pokožku.

V rezistentných prípadoch u dospelých sa môže odporučiť **perorálny itrakonazol, tetracyklínové antibiotiká alebo fototerapia**. Nízka dávka perorálneho izotretinoínu sa tiež ukázala ako účinná pri ťažkej alebo stredne závažnej seboroickej dermatitíde.

V prípade seborey vo vlasatej časti hlavy sa používajú liečivé šampóny s obsahom ketokonazolu, ciklopiroxu, pyritiónu zinočnatého, uhoľného dechtu a kyseliny salicylovej 2x týždenne po dobu najmenej jedného mesiaca, v prípade potreby neobmedzene.

Liečba u dojčiat

U dojčiat zvyčajne seborea **zmizne sama aj bez liečby do 12 mesiacov veku dieťaťa**. Počas akútnej fázy sa odporúča **pravidelné umývanie vlasovej pokožky detským šampónom** a následné **jemné česanie kefou** na odstránenie šupín. Užitočné môže byť aj potieranie bielou vazelínou.

Prevencia seborey

Pomerne účinná prevencia seborey je **dostatok odpočinku, kontrola stresu a každodenné vystavovanie sa malým dávkam slnečného žiarenia** (UV svetlo). Pacienta treba upozorniť aj na to, aby vždy dodržiaval

pokyny lekára týkajúce sa používania liekov a liečivých prípravkov.

Mgr. Hana Rapčíková